

Jak získal dům své jméno

Na konci Mourovaté Sahary stál dům. Nebyli jsme první, kdo se sem nastěhoval či kdo tomu domu dal jméno. Ještě jsme nic nevěděli o Trnůvce za Hradbami a o Šárovi Špuntíkovi. Ale kdyby toho dne nefoukal tak silný vítr, byli bychom slyšeli, jak si spolu povídají, chrastíce přitom kostmi hluboko pod zemí.

Když jsme se na ten dům šli podívat, už dlouhých sedm týdnů nezapršelo. Bylo to na konci srpna roku 1937, na den svaté Růženy. Vál teplý, silný vítr. Tati a naši čtyři bratři šli vepředu a táhli kárku. Přes nos a ústa si uvázali kapesníky, aby se chránili před prachem. Ne že by jim to příliš pomáhalo, neboť kromě prachu vzduchem poletovaly i drobné, zákeřné kamínky.

Mourovatá Sahara byla kamenitým pokračováním asfaltové cesty, která z města vedla až do Německa. Dlouhá, kroutící se cesta měla jiné jméno, takové, jaké si nikdo nemohl nebo nechtěl zapamatovat. Stejně tak jsme ovšem nevěděli, proč se jí říkalo Mourovatá Sahara. Každým krokem jsme nechávali město dále za sebou. Poslouchaly jsme se sestrami klení před sebou. Muulke si tiše mumlala kletby, které Tati a bratři vynechali. Nás prach netrápil. Schovávaly jsme se za ocelově šedým deštníkem a dívaly se na své nohy, jak vystupují a zase se skrývají v jeho stínu.

„Jen dávejte pozor,“ křičel Tati, „až se vítr ztiší, uvidíte, jak nádherné místo to je!“

„Nestojí to tady ani za zlámanou grešli,“ bědovala Muulke. „A když něco nestojí za nic, tak s tím taky nic nenaděláš.“ Štvala mě, ale mlčela jsem.

Zatímco jsme se plahočili dál, vynořil se vlevo Nový hřbitov. Hustá řada konifer bránila výhledu na hroby. Stromy rostly tak těsně u sebe a byly tak ostře zastříženy, že připomínaly jednu dlouhou zeď. Ve srovnání se sem tam se klikatící Mourovatou Saharou působil rovný živý plot velice dospělým dojmem.

Když se cesta náhle změnila v úvoz, snažil se nám Tati dodat odvahy příběhy. Musel křičet, aby mu ve větru bylo rozumět. „Představte si,“ volal, „brzy tu bude ležet koberec ze spadáných listů. A počkejte v zimě! Na polích se bude třpytit jinovatka! Stromy pomalu mizející pod tise padajícím sněhem! Budeme žít v obrázku z vánoční pohlednice, opravdu!“

Po zbytek života to zůstalo jeho snem, protože na téhle větrné cestě se žádný list neudržel ani vteřinu. Mourovatá Sahara byla celý podzim dlouhatánským bahništěm pro prasata. A o zimách se sněhovými bouřemi a ledovým severákem raději nemluvě. To jsme však zatím netušili, stejně jako mnoho dalších věcí.

„Čistého vzduchu, kolik si jen budete přát!“ pokřikoval Tati zpoza svého kapesníku. A uváděl ještě spoustu dalších výhod. Cestou se však očividně unavil vlastními slovy, neboť jeho hlas stále více skomíral. Vítr mu kradl věty od úst a schovával je ve větvích stromů. „Tak řekněte přece něco, matko Mei.“

Babička jen odmítavě mávla rukou. Jes, Muulke a já jsme se na sebe podívaly. Babi Mei si jinak nikdy svá mínění nenechávala pro sebe. Například když nám Tati oznámil, že se kvůli jeho nové práci zase musíme stěhovat, přísně se na něj podívala a pak se zeptala, co je špatného na lidech, kteří po celý svůj život vykonávají jen jedno povolání.

„Děda Pei dělal po celý svůj život políra na stavbách,“ přisadila si. „Co je na tom prokristapána špatného?“ A potom mu ještě řekla, že všechna ta stěhování sice obnášejí pěkné historiky pro sousedy, ale že z jejich vnučat dělají tuláky. O sobě že už ani nemluví.

„A co to bude tentokrát?“ zeptala se nakonec. Její soví oko se koulelo zleva doprava, zatímco zdravé oko se rozzlobeně upíralo na zetě. My jsme si už na její pohled dávno zvykli, ale cizím lidem tím dokázala nahnat husí kůži.

Tati ji políbil na rozzlobené čelo. „Zeptejte se, co je opakem starostí,“ řekl.

Bylo zvláštní, že na to nepřišel dřív, líčil Tati. A přitom to bylo nasnadě. Stane se výrobcem doutníků. Chlapi budou kouřit pořád. Poskytovalo to daleko větší jistotu než hedvábí, což je vlastně luxusní zboží. A železářství? Co dobrého mohl člověk říci o železářském zboží. Vyjmenoval pár známých, kteří už dříve přešli na doutníky a opravdu z toho nezchudli: Nol Rutten, jeho bývalý spolužák. Filip Mols, nepochybný doutníkový císař (a donedávna jediný, který si troufl na „mechanizaci“). A potom ještě Leon Kamps z Nádražní ulice, a Nol Rutten, jeho spolužák samozřejmě.

„Toho už jsi říkal,“ poznamenala jsem.

„To je pravda,“ řekl Tati a teď už skoro zpíval. „A nemá teď náhodou Nol Rutten, který se do mechanizace pustil hned druhý v pořadí, nazbyt svůj starý inventář? Dva kvalitní lisy, asi dvacet doutníkových forem, správné nože. A žádný aušus, aby bylo jasno. A na prodej za hubičku. Vybavení, na kterém Nol zbohatl! Jestli už tohle nepřinese štěstí, tak nic! Byl tu jen jeden malinký problém. Budeme se kvůli tomu muset přestěhovat, protože tam, kde bydlíme, se doutníky vyrábět nesmějí. Je k tomu třeba samostatného, uzavřeného prostoru. Teprve pak člověk dostane povolení. Tak to tvrdí na radnici.“

„Ale...“ namítali jsme.

„Žádné ale,“ zarazil nás Tati. „Ne nejdřív vidět, a pak věřit, ale...“

Povzdechli jsme si.

„Nejdřív věřit, potom vidět.“

„Předpokládám, že už také víš, kam se budeme stěhovat,“ ozvala se babi Mei. A když jí to pověděl, začalo se její soví oko protáčet.

Nebylo to nic nového, že se Tati ptal, co je opakem starostí.

Odpověď novotou byla.

Minule to totiž bylo „hedvábí“. A předtím „železářské zboží“. A pokaždé, když jsme protestovali, dostalo se nám stejné odpovědi: „Nejdřív věřit, potom vidět.“

Už jsme jednou také bydleli na obrovské půdě skladiště v Koňské ulici, kde v suterénu byla firma Moffels – prodejce látek. Naším posledním domovem byl malý, zatuchlý třípokojový byt v uličce úzké tak, že jsme si z prvního patra mohli potřást rukou s Fie, naší sousedkou odnaproti.

Těch pár týdnů před naším dalším, už kolikátým stěhováním si Jes a Muulke hrály na válku. Mlátily dveřmi, zatínaly pěsti, stále si otíraly oči. Ale nebylo to opravdu. Bylo to spíš něco, co se patřilo dělat. Já jsem neprotestovala. Dříve nebo později bychom stejně odešli. Zas a znova. Byli jsme světoběžníci v rámci jednoho města. Sever, jih, východ nebo západ: vyznali jsme se všude, ale nikde jsme nebyli doma.

A teď jsme se tedy měli zase stěhovat.

A budeme také muset chodit do nové školy.

„Protože tahle není tak daleko,“ tvrdila nám babi Mei. Byl to samozřejmě nesmysl, naše stará škola nebyla vzdálená ani deset minut pěší chůze, ale babi Mei se chopila šance, aby nás konečně dostala do klášterní školy k uršulinkám. Tahle škola byla mnohem přísnější než naše stará škola a ředitelka byla ba-biččina přítelkyně z mládí.

„Musí se to líbit nám všem,“ vykřikoval Tati. Jako bychom dávno nevěděli, že ten dům na místě okamžitě najal, protože měl strach, aby ho někdo nepředběhl. A že to udělal, i když věděl, že ten dům je už léta prázdný.

Poté, co jsme prošli úvozem, objevil se dům na dohled. Zastavily jsme se. Jen bratři šli dál, zabráni do rozhovoru o věcech, které měly nastat. Bylo jim to poznat na rukách, už se viděli bohatí.

„Myslí si snad, že je to ještě dál?“ zeptala jsem se.

„Ještě dál není už vůbec nic,“ řekla Muulke zoufale.

Od tohoto místa se Mourovatá Sahara ještě jednou ostře zatočila a pak už opravdu nebylo nic. Ano, cesta sice pokračovala dál, ta vedla až za hranice, ale už tu nebylo nic, co by mělo jméno. Tady všechna jména končila. Tady končil svět. A začínal zase až za mnoha poli, tam, kde už bylo Německo.

„Náš dům,“ ukázal Tati a rozvázal si kapesník.

„Na konci světa!“ vykřikla Muulke. Ani ne před hodinou se ještě vysmívala Fie, protože ona bude muset zbytek života strávit v tom pidibytečku v prvním patře, zatímco my budeme bydlet v opravdovém domě. Z onoho triumfálního pocitu toho ale teď moc nezbyvalo. Ačkoliv Muulke jinak pořád vypadala tak trochu jako živá hračka, s těmi svými hustými panenkovskými vlasy a s panenkovskými očima a panenkovskými řasami, v tuhle chvíli připomínala spíš skřítku. Vlasy jí trčely v divokých smotcích na všechny strany.

„A je vidět ten hřbitov?“ ptala se Jes vystrašeně. Jako jediná se ještě schovávala za deštníkem. „Řekněte mi prosím, že není vidět.“

„Já už vidím mrtvoly, jak nám mávají. Húúúúú!“ strašila ji Muulke.

Jes si chtěla strčit prsty do uší a zároveň přitom držet deštník, ale to nešlo. Poryv větru jí vytrhl deštník z ruky, zdvihl ho do vzduchu a hnal ho dál a dál po Mourovaté Sahare.

„Tak co? Co?“ obrátil se na nás Tati.

Před námi se tyčila, zpola skrytá mezi stromy a keři, široká stěna z červených cihel. Úplně nahoře byla dvě malá půdní okénka, žádné z nich nebylo větší než kapesník. Pak nebylo dlouho nic, ale dole, mezi vzrostlým plevellem jsme zahlédli ještě dvě sklepní okénka. Některé cihly ve zdi byly vydrolené nebo trčely nesprávným směrem.

„Tak co?“ zeptal se Tati znova.

Zírala jsem na tu stěnu a snažila se najít ta správná slova.

„A kde jsou domovní dveře?“ chtěla vědět Jes.

Chvilku jsem si myslela, že si Tati začne roztržitě prohledávat kapsy, jako pokaždé, když něco postrádal. Znovu jsme se všichni zadívali na tu stěnu. Žádné domovní ani jakékoliv jiné dveře tu nebyly, ačkoliv tato strana domu přece stála u cesty.

„Za rohem!“ ozval se Pieův hlas.

Šli jsme tedy za roh. Tohle že jsou domovní dveře? Ta řada la-těk natřená zeleným oprýskaným lakem? Stržená klika? Vprostředku byly tabulky skla, jedna z nich rozbitá.

Klíč se do zámku nehodil.

„Já to nechápu,“ řekl Tati, který těkal očima z klíče k zámku a zase zpátky.

A zase to byl Pie, kdo volal. „Ještě o jeden roh dál!“

A tady skutečně byly domovní dveře. Honosné domovní dveře ze silného dubového dřeva s kukátkem a měděnou koulí s klepadlem. Jediné, co kazilo dojem, byly čtyři díry ve zdi, kousíček nade dveřmi.

Teď už se klíč do zámku hodil. Tedy pokud jste se k němu dostali, protože dveře začínaly ve výši kolen.

„Určitě měli strach z velké vody,“ ušklíbl se Pie.

Pie, Eet, Sjeer a Krit se vyšplhali s přehnaným hekáním a jakoby bez dechu dovnitř.

„Domovní dveře na zadní straně, práh ve výši kolen,“ opakoval si Tati vzrušeně. „Jestli tohle není dům plný překvapení?“

Procházeli jsme chodbou. Okenice byly ještě zavřené, takže světlo dovnitř pronikalo pouze ozdobnými skličky zalitými v olovu nad okenními rámy. Vypadalo to, jako by podlaha byla pokryta diamanty a safíry. Z chodby vedly čtyři dveře.

„Tolik dveří jen pro nás jsme ještě nikdy neměli,“ šeptali jsme jeden druhému. To šeptání nám šlo samo od sebe.

Na konci chodby se do patra zdvihalo široké schodiště s ozdobným zábradlím.

„A smíme jít i nahoru?“ zeptala se Jes váhavě.

Muulke pohrdavě zamlaskala. „Samozřejmě, poseroutko,“ řekla.

„Ten dům je přeci celý náš.“ Vyrazila po schodech jako velká voda, ale v polovině se překvapeně zarazila, když jeden ze schodů náhle povolil a ozval se naříkavý zvuk.

„A tohle je váš pokoj,“ oznámil nám Tati.

Vyrazilo nám to dech.

„Náš pokoj? Pro nás? Jenom pro nás?“

Zdi byly nabílené vápnem. Prkenná podlaha zela prázdnotou. Jako by ten pokoj čekal, až se bude moci stát naším pokojem. Když jsme ještě bydleli na půdě skladiště, udělal nám Tati taky pokoj jen pro nás. Pomocí závěsů, které uchytil v hřebenu střechy. Tohle ale byl opravdový pokoj. Dokonce i s oknem! Pokoušely jsme se ho otevřít, ale ani jsme s ním nehnuly.

„I na to dojde,“ chlácholil nás Tati.

Později, když jsme už všichni seděli v zadním pokoji v přízemí a když na naftových kamínkách, které jsme s sebou přitáhli, bublalo kafe, přišlo nám najednou, jako bychom tu už bydleli odedávna. A ačkoliv zela ve zdi obývacího pokoje velká trhлина a prkenná podlaha byla plná dírek a třísek, v domě byl příjemný chládek a vonělo to tu bezpečím.

Na konci odpoledne seděla babi Mei opřená o zeď na Tatiho

kabátu, unavená vlastní nazlobeností, a spala. Ve spánku se napůl sesula ke straně a pochruchovala nám do zvuku těch úplně prvních slov úplně prvních rozhovorů v našem novém domě. Levou stranu vráscitého obličejce měla celou bílou od vápna.

„Když tu může spát babi Mei, tak už tu může spát každý,“ usmál se Tati.

A pak náš otec opatrně kapesníkem setřel bělobu z tváře své tchýně.

Toho večera jsme slavnostně z okna kuchyně našeho starého bytu potřásly rukou Fie, sousedce odnaproti. Muulke brečela, potom brečela Jes a nakonec já.

Od rodičů Fie jsme dostali zavařovací sklenici třešní naložených v pálenice. „Na oslavu.“

„Zatím není co slavit,“ zabručela babi Mei. „Ale přesto děkujeme.“

Ten shon následujících týdnů! Ten prach, který všude poletoval! Jak jsme museli nábytek kus po kusu s mnohým klením přenášet dovnitř přes ten vysoký práh. Jak – když už všechno stálo na místě – se babi Mei chytila rukama za hlavu a zvolala: „Koukněte! Jen se podívejte!“ V očích slzy, které nikdo nechápal, ale které bylo třeba utěšit. Stáli jsme všichni v pokoji, babi Mei, Tati, bráškové, Muulke, Jes a já. Zírali jsme na ostrůvek z devíti židlí a kulatého stolu, obklopený mořem holých prken.

Muulke, Jes a já jsme zkoušely, jak dlouhý ten pokoj je, a to tak, že jsme se v přední části postavily vedle sebe s roztaženými nohama a rukama, až nás prsty bolely, jak jsme je natahovaly. Musely jsme se tak vedle sebe postavit třikrát, než se nám podařilo dosáhnout zadní stěny v zadní části místnosti.

„Třikrát tři je devět,“ řekla Jes.

Nás bylo devět.

„To je ale náhoda,“ poznamenala jsem já.

Ale Muulke řekla, že to nemá s náhodou nic společného.
„Podle mě...“ začala.

„Nic neříkej,“ vpadla jí do řeči Jes. Upírala na Muulke pohled, který jsem znala až příliš dobře. Oči měla lačné i ustrašené zároveň. Věděla jsem, co bude následovat.

„Nech toho,“ zkusila jsem to ještě.

„Podle mě...“ nedala si říct Muulke.

Z oněch pěti domů, v nichž jsme v minulých čtyřech letech bydleli, byly tři prokleté a ty zbylé dva v každém případě „nesly stopy tragické tragédie“. Alespoň podle Muulke.

„Nějaká hrozitánská vražda,“ prohlásila Muulke tentokrát.
„Něco s noži a spoustou krve a tak.“

Jes si zacpala uši. Muulke si udělala z dlaní amplion a ječela, že ty díry nad vchodovými dveřmi jsou dostatečným důkazem. Jsou to díry po kulkách samozřejmě. A je také jasné, že hřbitov tu není na dosah ruky jen tak pro nic za nic.

Do obývacího pokoje vplula babi Mei, vrazila Muulke políček a poslala nás do města, abychom do obývacího pokoje koupily tapety.

„Mělas to zapotřebí?“ zeptala jsem se jí.

„Alespoň říkám, co si opravdu myslím,“ odtušila Muulke a rukou si ještě třela rudou tvář.

„Vydrbáno,“ hubovala jsem.

„Jedule!“

Scházely jsme po Mourované Sahaře. Jes bylo devět, Muulke deset a mně jedenáct.

„Myslíte si, že babi Mei tentokrát vybalí Krokodýla?“ zeptala se Jes.

Muulke přikývla. Aniž by se ohlédla, napřáhla ke mně ruku a já se do ní zahákla. Pro případ, že by to záleželo na nás, říkaly jsme si do kroku: „Vybalit, vybalit, vybalit.“

Ohlédly jsme se. Otevřenými okny bylo slyšet, jak babička

plácačkou buší do koberců. Vítr se trochu ztišil, dokonce jsme zaslechly kosa.

Když jsme stály v obchodě s malířskými potřebami pana Walravena a on se nás ptal, kolik tapet vlastně potřebujeme, vyděšeně jsme se na sebe podívaly.

„Hernajs!“ ujelo Muulke.

„Nezměřili jsme to,“ přiznala jsem.

Jes ani nemrkla. „Vezmeme si tuhle tapetu.“

„Ale kolik tedy?“ chtěl vědět pan Walraven.

Jes odpověděla bez zaváhání.

A všechny tři jsme vyprskly smíchy, když jsme viděly jeho překvapený obličej.

„Předvedeme vám to,“ řekla jsem.

Začaly jsme vzadu v tom malém zatuchlém krámku mezi rolemi tapet a plechovkami barev. Tříkrát tři vedle sebe, otevřená náručí. Walvaren měřil a jen potřásal hlavou, inkoustovou tužku za uchem, až jsme se s chichotáním dostaly ven na chodník, mezi odstavenou mlékařovu káru a vozík tažený psem.

A pan Walraven, který nikdy nezkazil žádnou legraci, napsal na účet:

Tapety pro dům U Devíti otevřených náručí à fl. 0.45,- za náruč.

A tak získal náš dům své jméno.